

Asia: VN/1531/2024

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi alkoholilain muuttamisesta (alkoholijuoman toimittaminen, etämyynti ja markkinointi)

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Posti Group Oyj kiittää mahdollisuudesta antaa lausunto hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi alkoholilain muuttamisesta. Hallituksen esityksen mukaan alkoholilakia muutettaisiin siten, että alkoholijuomien kotiinkuljetus olisi jatkossa sallittua. Lakiin lisättäisiin myös alkoholijuomien rajat ylittävää etämyyntiä koskevat säännökset sekä sallittaisiin väkevän alkoholin verkossa tapahtuva markkinointi. Esityksessä alkoholilakiin otettaisiin vähittäismyyntiluvan ja anniskeluluvan lisäksi käyttöön uusi alkoholijuomien toimituslupa sekä alkoholijuomia toimittaville vaadittu alkoholijuomien toimituspassi.

Esitys pohjautuu pitkälti hallituksen esitykseen alkoholilain muuttamisesta HE 173/2024 vp. Posti on lausunut lakimuutoksesta jo aiemman eduskuntakäsittelyn yhteydessä.

Posti esittää lausuntonaan seuraavaa:

Posti pitää ehdotusta tervetulleena jatkona vastuulliselle alkoholipolitiikan uudistamiselle eurooppalaiseen suuntaan. Esitysluonnos selkeyttäisi etämyyntiä koskevaa oikeustilaa ja mahdollistaisi alkoholijuomien toimituksen kotimaisesta vähittäismyyntistä, alkoholiyhtiöstä sekä rajat ylittävästä etämyyntistä. Tämä luo edellytyksiä kotimaisen verkkokaupan kehitykselle ja tasapuolisemmalle kilpailulle suhteessa ulkomaisiin toimijoihin.

Uskomme, että suomalaisilla toimijoilla on halu ja kyky toteuttaa alkoholijuomien kotiinkuljetus vastuullisesti sekä kansanterveyden että elinkeinopolitiikan näkökulmasta. Pidämme tärkeänä myös

sitä, että viranomaisilla on riittävät resurssit uusien lakimuutosten toteuttamiseksi sujuvasti ja yritysten hallinnollista taakkaa sujuvoittaen.

Tällä hetkellä kotimainen verkkokauppa (kasvu 7 %/v.) on jäämässä kilpailukyvyssä jälkeen nopeasti kasvavaa ulkomaista verkkokauppaa (kasvu 33 %/v.). (Postin näkemyksen mukaan alkoholin verkkokaupan mahdollistaminen lainsäädännöllä edistää kotimaisen kaupan ajanmukaisuutta ja kilpailukykyä. Nykyistä laajempi verkko-ostaminen mahdollistaa myös sen, että kuluttajien saatavilla on laajempi tuotevalikoima.

On tärkeää, että prosessit ovat sujuvia ja viranomaisille turvataan riittävät resurssit valvontatehtävien hoitamiseen, erityisesti toimituslupien ja toimituspassien osalta.

Pykäläkohtaiset huomiot:

17 a § Alkoholijuomien toimituslupa ja sen myöntämisen edellytykset

Posti ymmärtää alkoholijuomien toimitukseen liittyvän erityissäätelyn tarpeen ja kannatamme yksiselitteisesti kuljetuksia toimittavan henkilöstön osaamisesta huolehtimisesta. Hallinnollisesti raskaalta vaikuttava toimituspassijärjestelmä voi vähentää kuljetusyritysten halukkuutta osallistua toimituslupajärjestelmään. Toivomme, että järjestelmä toteutetaan mahdollisimman kevyesti ja ensisijaisesti digitaalisesti.

Esityksen mukaan lupaviranomainen saa määrätä alkoholijuomien toimituslupaan ehtoja ja rajoituksia, jotka koskevat luovutuksessa käytettävää ikäraja- ja päihtymistilan seuranta- ja omavalvontaa ja valvontaviranomaiselle toimitettavia tietoja, jos ne ovat välttämättömiä valvonnan turvaamiseksi tai turvallisuuden varmistamiseksi. Posti katsoo, että tasavertaisen kohtelun varmistamiseksi luvan edellytykset tulisi määritellä lain tasolla.

35 § Alkoholijuomien vähittäismyyntipaikka

Posti pitää tärkeänä, että luovutus on sallittua myös varastolta tai muusta vähittäismyyntipaikasta kuin mistä tilaus on tehty. Tämä mahdollistaa erityisesti pienpanimoiden ja muiden pk-toimijoiden verkkokaupparatkaisut.

35 a § Alkoholijuomien toimitus

Suomalaisten verkkokauppaostojen suosituin toimitustapa on nouto palvelupisteestä niin pakettien kuin ruoan verkkokaupan osalta. Noudon suosio johtuu siitä, että kotiin toimitus ei sovi kaikille, sillä se vaatii läsnäolon tiettyyn aikaan ja on kalliimpi kuin noutopisteestä nouto. Nyt uudistettavalla alkoholilailalla halutaan mahdollistaa kuljetus ostajalle tämän haluamaan paikkaan. Kuitenkin lakiesitys keskittyy pääosin kotiin toimituksiin, ja noutopistetoimitusten käytännöt jäävät epäselviksi.

Verkkokauppatoimitusten noutopisteinä toimivat palvelupisteet ovat pääsääntöisesti ruokakauppoja ja kioskeja, jotka usein ovat myös alkoholin vähittäismyyntiluvallisia toimipaikkoja. Lakiesityksen määrittely antaa kuitenkin viitteen, että näistä pisteistä ei ole mahdollista luovuttaa alkoholia sisältäviä verkkokauppaostoja kuluttajalle itselleen, vaan vain toimitukseen kuljettajalle (17 §:ssä todetaan: ”Vähittäismyyntiluvassa voidaan määritellä rakentamislaisissa tarkoitetussa rakennuskohteessa sijaitsevia noutopisteitä, joista alkoholi juomia voidaan luovuttaa toimitukseen”). Kyseiset alkoholin vähittäisluvan omaavat pisteet ovat kuitenkin sellaisia, joissa toteutuu luovutuksen valvonta vähittäismyyntin käytäntöjen mukaisesti, jolloin kyseiset noutopisteet palvelevat alkoholia sisältävien verkkokauppatoimitusten luovuttamisen tarkoitusta hyvin. Ehdotamme lakiin täsmennettäväksi, että alkoholin toimitus voidaan kotiin kuljetuksen lisäksi luovuttaa ostajalle myös alkoholin vähittäismyyntiluvan omaavan toimipaikan noutopisteestä. Tämä mahdollistaisi, että kuluttaja voisi noutaa alkoholia sisältävän verkkokauppapaketin tai alkoholia sisältävän ruoan verkkokauppatilauksen vähittäismyyntiluvallisesta palvelupisteestä, jossa ikä tarkistetaan normaalia vähittäismyyntipisteen käytäntöä noudattaen, eikä kyseisellä henkilökunnalla tarvitse olla laissa tarkoitettua toimituspassia.

37 § Vähittäismyynti-, toimitus- ja anniskelukiellot

Hallituksen esityksen mukaan alkoholi juomaa ei saa toimittaa terveydenhuollon toimintayksikköön, ensi- ja turvakotiin eikä päihdehuollon yksikköön. Alkoholi juomaa ei myöskään saa toimittaa varhaiskasvatuksen järjestämispaikkaan, esi- tai perusopetuksen järjestämispaikkaan tai lasten ja nuorten kokoontumiseen liittyvän toiminnan järjestämispaikkaan aikana, jolloin ne ovat lasten ja nuorten käytössä. Posti toistaa jo aiemmassa lainsäädäntövaiheessa lausumansa: kuljetuksen toimittajan voi olla haastavaa arvioida yksittäisten kohteiden osoitteiden perusteella, käytetäänkö paikkaa pääosin lasten tai nuorten kokoontumispaikkana, esimerkiksi tilanteessa, jossa tilaajana on harrastusseura, jossa toimii sekä aikuisia että lapsia. Termi ”nuori” on laaja ja monitulkintainen, ja sillä viitataan myös lainsäädännössä eri asiayhteyksissä eri ikäryhmiin. Toimituskieltojen kohteiden tulee olla yksiselitteisen selkeitä sekä toimitusluvan haltijan että yksittäisten kuljetusten toimittajien oikeusturvan turvaamiseksi.

42 a § Toimitusaika

Alkoholijuomien luovutusajankohdan tulisi mielestämme olla yhtenäinen riippumatta siitä, mikä taho vastaa vähittäismyynnistä. Eriävät luovutusajat aiheuttavat helposti sekaannusta ja tulkinnanvaraisuutta, ja voivat olla haastavia toteuttaa logistiikkayhtiöiden näkökulmasta. Toimitusreittien ja -aikojen muuttuessa tilauksen luovutus voi siirtyä ajankohtaan, joka ei ole sallittu kaikille toimijoille, mikä vaikeuttaa käytännön toteutusta ja lisää virheiden riskiä.

Ymmärrämme, että sääntelyllä pyritään estämään esimerkiksi Alkon aukioloaikojen kiertäminen toimitusten avulla. Tämä tavoite on kuitenkin mahdollista saavuttaa verkkokaupan teknisillä ratkaisulla, kuten toimitusaikojen rajaamisella tilausta tehdessä, ilman että sääntely asettaa eri toimijat eriarvoiseen asemaan tai vaikeuttaa logistiikan toteutusta.

62 § Tarkastus- ja tiedonsaantioikeus

Posti toivoo edelleen, että ”vapaaehtoisten” käyttöä koeostojen yhteydessä tarkennetaan edelleen. Yritysten oikeusturvan näkökulmasta on tärkeää, että koeostot toteutetaan objektiivisesti ja yhdenmukaisesti. On tärkeää, että koeostoja suorittavat ovat tehtävään koulutettuja ja koeostot suoritetaan valtakunnallisesti yhdenmukaisella tavalla.

75 § Aluehallintoviraston perimät maksut

Posti ymmärtää, että valvontamaksujen suhteuttaminen kuljetustoiminnan laajuuteen on perusteltua. Olisi kuitenkin suotavaa, että yrityskohtaiselle maksulle asetetaan yläraja, esimerkiksi 500.000 toimitukseen saakka, jolloin valvontamaksun enimmäismäärä yritystä kohden olisi 50.000 euroa vuodessa.

Kunnioittavasti,

Posti Group Oyj

Anna Storm

vastuullisuus- ja yhteiskuntasuhdejohtaja

Mikko Majakero

strategia- ja kehitysjohtaja, verkkokauppa- ja jakelupalvelut

Storm Anna
Posti Group Oyj